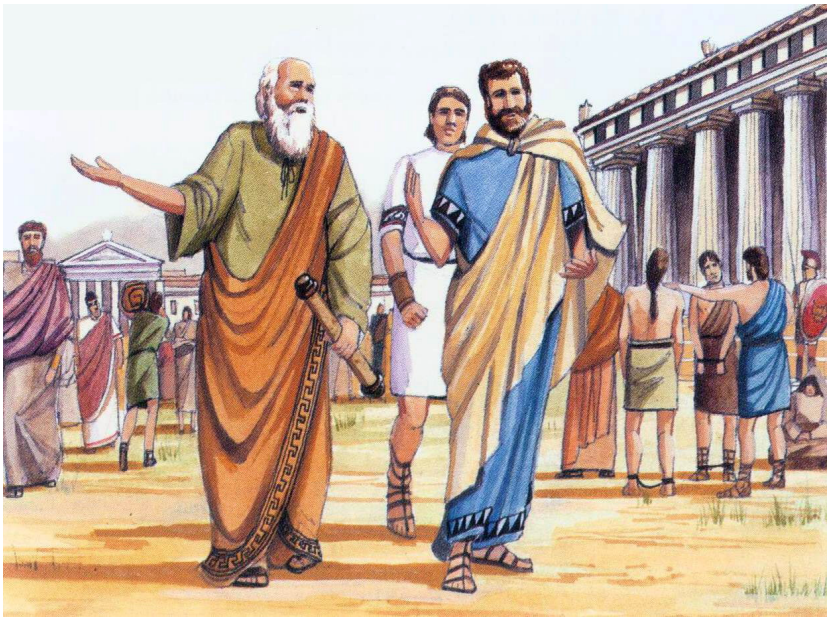
História filozofie a náboženstiev (v rokoch) :)

V minulosti - jeden z prvých spôsobov, ktorým sa človek vyjadril k problematike bytia, možnosti poznať svet, svoj vzťah k svetu a jeho existencii, bol **mýtus**.
Okolo roku 2000 p.n.l. - v Kanaáne[1] vznikol **judaizmus**.
Okolo roku 1750 p.n.l. - v Indii vznikol **hinduizmus**.
Filozofia v antickom Grécku

- sa svojím záujmom sústreďovala:
  - v predsokratovskom období na prírodu,
  - u sofistov a Sokrata na človeka - občana,
  - v klasickom období u Platóna a Aristotela na metafyziku.

Materialistickú líniu reprezentoval Demokritos svojou atomistickou teóriou a idealistickú líniu Platón myšlienkou nemennej podstaty sveta - sveta večných ideí. Z Demokritovej teórie vychádzal Epikuros. Aristoteles vniesol do filozofie špecifický moment, keď sa pokúsil zovšeobecniť celý vtedajší vývoj myslenia,

- **zahŕňala všetko vtedajšie poznanie**[2].

V tej dobe vznikla ontológia, ktorej zakladateľom bol Parmenides. Jeho žiakom bol Zenón z Eley. Pytagoras vychádzal z myšlienky, že základom všetkého je číslo. Herakleitos z Efezu považoval za pralátku večný oheň v tele[3].
Do roku 643 p.n.l. - až do moslimskej invázie zo západu uznávali peržania náboženstvo - **zoroastrizmus**, ktorého zakladateľom bol prorok Zaratuštra[4].
V rokoch 551-479 p.n.l. - žil Konfucius, zakladateľ **konfucianizmu** - filozofickej školy, a vierovyznania zároveň, starej Číny.
Okolo roku 500 p.n.l. - v Indii vznikol **budhizmus**.
Roku 400 p.n.l. - založil v Číne filozof Lao-c´ **taoizmus**.
V rokoch 336-31 p.n.l., v helenistickom období antického Grécka - sa filozofia sústreďovala na problémy individuálnej etiky, na človeka ako jednotlivca. V tomto období už silneli náboženské a mystické tendencie. **Celá grécka filozofia pripomína súčasnú filozofiu**. Hlavným predstaviteľom novoplatonizmu bol Plotinos.
Okolo roku 30 - do tohto obdobia sú datované **počiatky ranného kresťanstva**, ktoré vzniklo v Jeruzaleme. Zakladateľom kresťanskej filozofie sa stal Augustinus Aurelius.
V 2. storočí - bol predstaviteľom rímskeho stoicizmu rímsky cisár Marcus Aurelius.
Okolo roku 600
- kvôli odlíšeniu miestnych náboženstiev od budhizmu, ktorý sa začal v Japonsku udomácňovať, vznikol pojem **šintoizmus**,
- do tohto obdobia sú datované **počiatky islamu**, ktorý vznikol v meste Mekka[5].
Známymi predstaviteľmi arabskej filozofie boli: Avicenna a Averroes.
V stredoveku - sa filozofické myslenie vyvíjalo na pozadí náboženskej viery v zjavenie. Dominantou stredovekej

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

filozofie bol človek a jeho vzťah k Bohu. **Filozofické pravdy boli podriadené teologickým pravdám**.Predstavitelia tejto doby boli: Anselm z Canterbury, Peter Abélard, Tomáš Akvinský a Mikuláš Kuzánsky.
Okolo roku 1500 - do tohto obdobia sú datované počiatky **sikhizmu**[6].
Renesančná filozofia - nastoľovala otázky človeka, sveta, Boha a vzájomných vzťahov medzi nimi. Prelínali sa tu filozofické problémy s prírodovedou, štátoprávnymi, etickými a náboženskými problémami. Nastal **výrazný príklon k pozemskému životu**, jeho krásam a potrebám. Vo Florencii v tej dobe žil renesančný politický mysliteľ Niccolo Machiavelli.
Novoveká filozofia 17. storočia - sa sústreďovala na gnozeologické a metodologické otázky[7]. V tomto období sa riešil spor empirizmu a racionalizmu a **objavili sa hlbšie úvahy o postavení a slobode človeka ako občana**. K predstaviteľom tohto obdobia patrili: Francis Bacon, Thomas Hobbes, John Locke, George Berkeley, David Hume, Charles-Louis Montesquieu a Slovák Ján Bayer. Zakladateľom novovekého racionalizmu bol René Descartes, jeho pokračovateľom sa stal Baruch Spinoza.

Filozof vyučujúci v planetáriu v 18. storočí

V období osvietenstva v 18. storočí - sa záujem sústreďoval na spoločenskú problematiku a na liberalistické chápanie človeka ako svojbytného indivídua. Prezentovala sa **nová hierarchia hodnôt**, dôraz sa kládol na rozum, vzdelanie[8] a pokrok. K predstaviteľom francúzskeho osvietenstva patrili: Jean-Jacques Rousseau a Paul Holbach. Vedúcou osobnosťou francúzskych encyklopedistov bol Denis Diderot.
Nemecký klasický idealizmus - dôkladne rozobral úlohu filozofie. Pre Immanuel Kanta bola filozofia vedou o princípoch poznania a konania, Georg Wilhem Friedrich Hegel zavŕšil vývin celého klasického racionalizmu.
Medzi známych vtedajších nemeckých filozofov patrili: Gottfried Wilhelm Leibniz a Johann Gottlieb Fichte.
V poklasickom období, v 19. storočí - **sa filozofia rozpadla** na rôzne smery a ťažko určíme dominantu tohto obdobia. Filozofia stratila svoje výsadné pozície, pohltila ju veda. Ostala jej len úloha vytvárať na základe ostatných vied jednotný názor na svet - scientistická orientácia. Ako reakcia na pohltenie filozofie vedou silneli protiscientistické prúdy, ktoré boli orientované antropologicky. Špecifickosť filozofie hľadali v iracionálnej oblasti súcna. Napríklad: zakladateľ pozitivizmu a sociológie Auguste Comte, politický ekonóm a zakladateľ teórie socializmu Karl Marx, jeho blízky spolupracovník Friedrich Engels, Friedrich Nietzsche, Arthur Schopenhauer a Slovák Ľudovít Štúr.
Zmeny v postavení filozofie, zmeny v chápaní jej možností, funkcií, tém doviedli **modernú filozofiu 20. storočia** do štádia, keď jednotlivé filozofické smery, školy možno len ťažko začleniť pod súhrnné pojmy[9]. Predstaviteľmi modernej filozofie boli: Edmund Husserl, Henri Bergson, Bertrand Russell, Jean-Paul Sartre, Pierre Teilhard de Chardin, Ludwig Wittgenstein, Martin Heidegger, Rudolf Carnap, Karl Raimund Popper, Theodor Adorno, Tomáš Garrigue Masaryk a Slovák Svätopluk Štúr.

Je dobré vedieť, že:
- najstaršie náboženské texty sú rituálne texty egyptských kráľov a boli napísané pred viac ako 4 400 rokmi.

[1] Nachádza sa na území Izraela.

[2] S rastom poznania dochádzalo k postupnému vyčleňovaniu jednotlivých špeciálnych vied z filozofie. Najskôr sa oddelili

prírodné vedy, neskôr spoločenské.
[3] Vyjadroval sa v básničkách.
[4] Tiež Zarathurstra alebo Zoroaster.
[5] V Saudskej Arábii.
[6] Vznikol na území severnej Indie a Pakistanu.
[7] Metódy vedeckého poznania.
[8] Tiež osvetu.
[9] Tak ako napríklad scientizmus a antropologizmus.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania